
PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXVI. LETNIK ————— 1926 ————— ŠTEV. 7

ČEZ STENE IN GREBENE V SAVINJSKIH PLANINAH. (Korec.) Prevec Slavko.

2. Severna stena Skute.

Po Turski gori smo se odpravili na severno steno Skute. Ob 6. uri zjutraj smo odšli z Okrešlja proti Savinjskemu sedlu. Po krasni jutranji hoji smo dospeli do Vodin, nad katerimi je vstop v steno. Vstop je zaznamovan po velikem žlebu, ki se v obliki črke S vleče proti vzhodnemu Skutinemu grebenu. Pod tem žlebom je snežišče, preko katerega vodi vstop v žleb. Vedeli smo, da je stena lahka, ker smo imeli v rokah popis prvih plezalcev Saara in Sattlerja. Izkazala pa se je še lažja, kakor smo pričakovali.

Ob 8. uri smo preprečkali snežišče in onkraj njega obuli plezalke radi strmih plošč, preko katerih vodi pot v žleb. Ves čas smo bili dobre volje. S popisom v roki smo plezali in ga vsakih deset minut prebrali, tako da smo ga znali vsi na pamet. V kratkem času smo prelezli plošče in smo dospeli v žleb, ki je bil še zasnežen. Prejšnji teden je padlo precej novega snega in ta se je nabral v razpokah med steno in prvotnim snegom. Seveda smo tu lezli v okovankah. Ker pa smo se preveč navadili na sneg, smo lezli po tem žlebu naprej in nismo krenili v njegov levi odcepek. Desni žleb postane zgoraj nepristopen in zato smo morali iskati izhoda v levi žleb; našli smo ga v zelo krušljivi polici na levi, preko katere smo morali zopet plezati v plezalkah. Tako smo prišli v levi žleb in po njem do položnega prodišča, ki ga imenujeta Nemca v svojem opisu »ein horizontaler Absatz«. Za tem prodiščem smo se ognili nekemu previsu na desno po lahki steni in prišli na levo stran nekega grebena. Odtod naprej pa smo lezli vsak po svoje. Vladimir in jaz sva šla na desno ter sva po kaminastih žlebovih prispela na vrh; Skok in Hudnik pa sta šla na levo. Za njuno smer so karakteristične police, po katerih sta v zavojih kakor po poti dospela na vrh. Ob 12. uri smo se vsi štirje dobili pri šotoru vrh Skute, v katerem se je »solnčil« neki turist.

Ta stena je izredno lahka in jo je priporočati tudi plezalcem začetnikom. Kajti nudi vse, na kar se mora navaditi plezalec: najprej plošče, potem žlebovi, police, zgoraj stena in kamini. Pa tudi malo krušljiva je, da se ne razvadiš.

3. Severna stena Planjave.

Že več dni smo bivali tovariši: Vladimir, Skok, Hudnik, Kore in jaz na Okrešlju ter odtod naskakovali severne stene Kamniških planin. Ostali sta samo še Planjava in Ojstrica. Še te dve morata pasti; potem je za letos končano plezanje v teh planinah! V ognju plezalnega navdušenja smo se čutili dorasle silnim strminam severne Planjave.

Kaj pomeni navdušenje pri plezanju, je težko pravilno oceniti. To je motiv, ki opravi polovico vsega dela. To je neprecenljiv zaklad mladega človeka, ki mu daje pogum v vsakem položaju in tudi drugim povod k zavidanju. Nekateri obsojajo tako navdušenje, vsaj v tem smislu. Mogoče po pravici s svojega stališča. Saj se res ne da na podlagi treznega preudarka utemeljiti tako plezanje. O tem, kar delaš ti, tovariš plezalec, ne boš prepričal nikogar, kdor ne čuti prav tako, kakor Ti. In koliko je takih? Zato mirno prenašaj vse opazke in očitke, sam pa sledi naprej svojemu idealu, bodi vdan svojemu tovarišu soplezalcu in vedi, da z njim združen premagaš vse ovire. Če pa hoče usoda drugače, se ji moraš ukloniti...

Tako smo mislili štirje tovariši, ki smo se odpravljali na Planjavo. Kore je sam odšel na Češko kočo, mi štirje pa smo se lepega poletnega jutra ob 6. uri zjutraj odpravili od Frischaufovega Doma. Vsak je vzel s seboj le malo kruha in prigrizka. Imeli smo eno 40 m dolgo in dve 16 m dolgi vrvi s seboj. Veselo smo vriskali, ko smo prestopili Rinko in stopali proti prodišču, ki se razteza v kotu Logarske doline pod Okrešljem. Pred seboj smo gledali ogromno steno Planjave. Oddaleč je videti popolnoma neprehodna. Ni nas bilo strah pred steno. Toda premišljeval sem pozneje, kaj je pomenilo naše vriskanje in poredno zabavanje, ko smo stopali proti vznožju stene. To ni bilo ono vriskanje, s katerim dajemo duška svojemu veselju, svoji od radosti prekipevajoči duši takrat, ko brezskrbno stopamo po lepi stezi proti koči, kjer nas čaka počitek. Nekaj drugega je to. S takim vriskanjem hoče človek pregnati neke zle slutnje, neko neugodje, ki se ga polašča, preden vstopi v steno. Skratka: »Daje si korajže,« ki mu je sicer ne manjka.

Vstop v steno je na njenem najnižjem mestu v kotlu pod Okrešljem. Zaznamovan je po žlebu, ki v posameznih previsnih

stopnjah pada proti snežišču, ki je ob robu kotla. Da smo prišli v prvo stopnjo tega žleba, smo prečkali drugo snežišče, ki je bolj desno od prej omenjenega. Nad tem snežiščem smo še vedno v okovankah stopali po prodnatih plateg in policah do neke kotanje. Tu smo naredili posvetovanje, kod naprej. Kajti pri Planjavi je to čudno, da je od daleč skoro nemogoče določiti smer plezanja. To velja za spodnjo steno, katere vstop leži mnogo nižje od Okrešlja. Kajti bolj smo navajeni iz daljave od spodaj gori sklepati o plezanju, kakor je to pri drugih stenah. Ta stena pa se dviga naravnost iz doline in če jo motriš n. pr. od Rinke (tu se vidi najbolj), jo vidiš, če ne od zgoraj, pa vsaj približno v enaki višini. Vse to velja seveda le za spodnjo steno Planjave, ki je najtežja.

V tej kotanji smo dognali, da so police, ki smo jih videli na desno od nje, popolnoma nepristopne. Zato smo se preobuli v plezalke in krenili na levo gor v strmo in krušljivo steno. Prvi je plezal Vladimir in je kmalu prišel v prvo stopnjo žleba, ki sem ga preje omenil. Še eno stopnjo tega žleba smo premagali preko previsa, ki je nad 10 m visoko steno. Od tod naprej je žleb nepristopen. Začelo se je plezanje, kakršnega še nismo imeli. Strma stena, ki je radi majhne višine še ponekod porasla s travo! Tu pa tam štrli iz razpoke suh borovec, nesiguren a vendar dobrodošel oprijem. Tako smo priplezali na levo in našli edini izhod iz stene v nekaki polici, ki se vleče proti levi. Polica!? Pod previsom je od stene odklanih nekaj plošč, ki Ti nudijo oprijeme. Zato pa je s stopi tem hujše. Nagniti se moraš popolnoma od stene proč, z rokami preprijemati plošče pod previsom, z nogami pa se moraš le malo naslanjati na steno in tako zmanjšati težo, ki jo imajo nositi roke. Vendar smo to premagali na 70 m dolgi vrvi. Konec te police je malo kvadratnih decimetrov prostora in na njem rase star macesen. Do njega je prišel Vladimir in se tam utaboril. »Le še za enega je prostora,« je zakričal. Priplezal sem do njega, Skok in Hudnik sta še čakala pod polico.

Kod pa sedaj naprej? Zaplezali smo se v prečuden položaj. Vsi štirje smo čepeli na mestih, od koder še nad sebe radi previsov nismo videli. Pod nami globina, nad katero smo po polici priplezali. Koliko pomaga v takem položaju dobra volja! Še mislili nismo na to, da ne bi mogli naprej. Pa je bila vendar velika verjetnost, da ne pridemo! »Več oči več vidi,« smo rekli in sklenili, da se vendar vsi štirje zbašemo skupaj na tem nemogočem prostorčku. Hudnika smo po vrvi spustili malo pod macesen, Skok pa je s svojimi mogočnimi kraki stopil čez mene, ki sem zajahal macesnovo korenino. Poleg tega pa še zmešana štrena iz 70 m vrvi! Dvomim, če se je kedaj vršilo kakšno posvetovanje v t a k e m položaju!

Jasno je bilo, da moramo naprej, kajti nazaj se je bilo skoro nemogoče vrniti. Priznali smo si pozneje, da smo iz obupa drli naprej. Vendar prej tega nihče ni omenil, vsak je bil dobre volje in še kregali smo se dol na turiste, ki so nas z vriskanjem motili pri posvetovanju. Uvideli smo, da ni drugega izhoda, kakor od macesna čez previs naravnost navzgor. Kdo se ga bo lotil? Takoj je bil tu Vladimir, ki je hotel biti prvi. Če še nikjer ni tvegaj življenja, tukaj ga je! Navezali smo ga na najdebelejšo vrv in jaz sem konec zavezal okoli macesna. Skok je šel k Hudniku, da bi dal prostora Vladimirju. Ta je stopil najprej na podstavljeni cepin, potem na moje roke in je skušal premagati previs. Prvič ni šlo in upehan je stopil k meni nazaj. Za vse so bili to trenutki silne napetosti. Strašno so nas motili vriski turistov v Logarski dolini. Vladimir poskusi drugič! Srečno premaga previs, a se nad njim zapeza v strmo, s travo poraslo steno: 15 m je nad menoj in porabljena je skoro vsa vrv. Tedaj zaslišim nad seboj tovarišev glas, ki mi s pretresujočo hladnostjo pravi, da bo padel. »Ne morem se več vzdržati na tem stopu, noga mi drči z njega!« Hitro sem vrv še tesneje ovil okoli macesna in pričakoval padca, da pritegnem vrv k sebi. Kar mislil sem, da bo zdaj pa zdaj priletela črna masa nad menoj in to mi je vzdržati. Še mislil nisem na to, da Vladimir mogoče ne bo padel. Še vedno mu drči! »Prvič, drugič, tretjič,« do petič šteje pri vsakem zdrsljaju. Tu neha in v istem hipu se vrv nategne. V zadnjem trenutku se je Vladimir pognal navzgor in srečno dosegel drug oprimek ter se na njem potegnil kvišku. Rešen je bil. Zdelo se mi je, kakor da bi se bil prebudil iz sanj. Nihče od nas ni več mislil na prestane trenutke, hiteli smo, da pridemo naprej. Vladimir je plezal še nekaj metrov do druge police, ki se vleče istotako na levo. Za njim je šel Skok, potem jaz in Hudnik. Sitno je bilo Hudniku, ker mu ni nihče mogel podstaviti cepina in rok. Pa je vendar šlo s pomočjo vrvi. Potem smo se splazili po tej polici, ki ni nič manj težka od prejšnje, na levo preko dveh oglov v strm, travnat žleb in pred seboj smo ugledali na levi — čudo sredi stene — majhen macesnov gozdiček! Brž smo bili v njem. Kak kontrast! Po najnevarnejši steni raven prostor v senci dreves. Tla popolnoma pokrita z rododendronom. Mehko kakor na pernici. Kdo ne bi dal življenja za tak užitek! Po petih urah skrajnje napetosti počitek v gaju sredi stene! Brez glasu smo ležali na cveticah in uživali, uživali. Glejte ljudje, kaj nudi narava plezalcu!

Pogledal sem po tovariših. Mirno so ležali na zeleni preprogi; ta je strmel v zrak, oni je z zaprtimi očmi vžival ugodje prestanega napora. Poteze na njihovih obličjih, ki so se v boju s skalovjem napele, dobile nekaj ostrega, kljubujočega, te poteze so se zopet

ublažile. Pred seboj sem gledal tovariše iz mesta, ko se v veseli družbi pogovarjamo o planinah. Brezskrbno se je zasmel Vladimir, kakor na plesu v Narodnem Domu, zasijale so mu oči, kakor bi pozdravljaj svojo deklico. Mogoče je mislil v tem času počitka na to, na kar med plezanjem ni mogel!...

Res je bilo tako! Izvlekel je iz nahrbtnika kruha in sira ter začel neusmiljeno jesti. Tudi nas je zavlekel s pesniških višin na popolnoma realna tla, da smo sledili njegovemu zgledu. Ura je bila poldne. Morali smo misliti na odhod. Kajti bili smo v višini približno 1800 metrov. Še 600 m višine do vrha stene! Velike skrbi nam je delal čas. Kajti morali smo biti pripravljeni naprej na enake težave, kakor smo jih imeli doslej. In vendar še nismo bili na polovici pota! Zato smo začeli in tudi morali računati z bivakom. Najprej smo hoteli spati kar v našem gozdičku, a smo se vendar odločili za odhod. Do koder bo šlo, potem pika za danes! To je bilo naše geslo.

Krenili smo iz gozdička na desno po travnatih plateh ter smo kmalu dospeli zopet do omenjenega žleba. Tu ga zapusti ona trdovratnost in nagnjenost k previsnosti. Lepo na levo zavije v položnih stopnjah proti Luški Babi. Tudi nas je vabil s seboj, mikala nas je lepa pot do grebena Planjave. Toda nad nami so sijali v solncu vrhovi Planjave, našega cilja. Razorani in rdeči so se zadirali v oblake, kljubovali so in nas vabili! Spodbadala nas je njihova odvratnost, navduševala njihova grozota. Naprej na desno, kvišku proti tem upornikom, da se poskusimo!

Čudno razpoloženje plezalčev! Prav ima Zsigmondy, ko pravi, da ima bog plezalcev dve obličji, kakor Janus. P r v o lice je podoba bojnega boga, ki išče nevarnosti, hrepeni po zmagi, hlepi po lavorikah! Drugačno je d r u g o lice: lice Apolonovo! To je utelešena lepota, ki jo srka iz narave; je čuvstvo, ki ga zajema iz nje; je misel, ki mu jo ta povzroča. — Poglejte: dve obličji, a vendar spadata skupaj. Nerazdružljivo sta zvezani. Zato ni noben plezalcev popolen »rekordolovec« ali sam idealist.

Toda nazaj v steno!

Nismo torej krenili na levo v žleb, ampak na desno v steno. Ta je videti od daleč nepristopna, a se vleče po njej zarez v obliki črke S. To zarezo tvori vrsta kratkih kaminov, ki omogočajo siguren prestop te stene. Kakor smo prej napredovali počasi, tako je šlo sedaj hitro — seveda brez vrvi — in kmalu smo bili na vrhu stene. Odtod smo prišli na desno plat nekega grebena. Ob tem grebenu smo plezali približno pol ure do prodišča, ki se vleče pod vrhnjo steno Planjave in je dobro vidno tudi z Okrešlja. Tu smo videli, da ne bo do vrha nobene večje težave. Postali smo brezskrbni in smo upali, da bo šlo

brez bivaka. Zvili smo lepo vrvi, ki smo jih nosili zmešane v nahrbtnikih, se napili vode, ki priteka s snežišča, in hajd dalje!

V smeri proti vrhu se od prodišča naprej vlečejo strme plošče, dalje ena sama strma plošča v obsegu kakih 100 kvadratnih metrov. Da smo se je izognili, smo šli nekaj časa po polici na levo in nato na desno navzgor po robu plošče, ki tvori nekako sleme. Krasno plezanje! Strm in gladek rob vendar omogoča v plezalkah popolnoma pokončno hojo. Sprva si malo nesiguren; misliš si, da ti bo zdrsnilo, in se naslanjaš na skalo. Ko se pa privadiš, se moreš kar izprehajati po tej zračni poti. Neverjetno hitro smo tako pridobivali na višini. Pa je bilo tudi dobro za nas. Oblaki so se nakopičili in v majhnih presledkih so začele padati deževne kaplje.

Vrhove Planjave je objela megla. Zato le hitro dalje! Na koncu grebena smo prišli zopet na prod. Odtod bi lahko zopet prišli na levo po žlebu do grebena, pa smo rajši zavili na desno proti rdeči steni. Tu smo vstopili v rdeč kamin, vrhu njega prečkali steno po malo eksponirani polici in prišli na drugo prodišče. Tu nas je megla že popolnoma objela. Toda hiteli smo dalje; saj smo kar slutili, da smo blizu svojega cilja. Od proda smo plezali navzgor po krušljivi steni in naenkrat smo bili na grebenu. »Greden!« Kar pretresla nas je ta beseda, ki nam je vsem ušla iz ust. Je li pravi greben? Spaja li ta Ojstrico in Planjavo? Nobenega odgovora iz megle, le iz daljave zamolklo gromenje. Stopimo par korakov po grebenu naprej, kar zavpije Vladimir: »Dva tisoč štiristo!« Je li znorel? Kaj skače pred menoj in objema skalo? Tedaj zavpije vnovič: »Zmaga je naša! Vrh Planjave, dva tisoč štiristo!« in kaže na rdečo številko na skali. Tedaj se nam je vsem posvetilo in ko smo na levi pod seboj še zagledali železno omarico, smo bili prepričani, da smo na vrhu Planjave.

Nepopisno veselje nas je pootročilo. Stopili smo v vrsto, si drug drugemu podajali roke in si častitali. Nismo gledali na bližajočo se nevihto, videli smo le sebe, tovariš tovariša, srečnega med srečnimi. Po desetih urah boja srečna zmaga! Ob šestih zjutraj smo bili odšli od Okrešlja in ob šestih zvečer smo bili na Planjavi! Nisem še bil tako srečen kakor takrat. To sem videl tudi pri tovariših. Razposajeno je Vladimir vrgel svoje umirajoče copate nazaj čez steno, češ: »Pojdite nazaj, odkoder ste prišle! Saj vas ne rabim več!«

Preobuli smo se v čevlje in se odpravili proti Kamniškemu sedlu. Prej pa smo še vzeli z vrha s seboj skalo za grob našega pone-srečenega tovariša Anteja.

Kdo bi si mislil, da mu boš sledil Ti, Vladimir! Zbiral si skale za njegov grob, pa so ostale doma, ne boš jih ponesel k njegovi gomili! Mirno spi, tovariš! Tvoj spomin bo živel večno med nami. Dan

na dan ga bo poživiljal pogled na planine; ko se bomo bojevali v sivem skalovju, bomo čutili, da smo bližje Tebi, da nas spremljaš na naši poti in nas blagoslavljaš. Tedaj bomo srečni, kakor smo bili nekoč na vrhu Planjave.

DR. JOSIP CIRIL OBLAK

Jos. Wester.

(Ob tridesetletnici njegovega planinstva in popotništva.)

Letos Etna, pred tridesetimi leti pa Krim: to sta skrajnja mejnika dosedanjega planinskega pisateljjevanja dr. Jos. Cir. Oblaka. Navadili smo se, praznovati celo malo pomembne obletnice — koliko naših petdeset- in šestdesetletnikov je, da bi se jih ne bilo spomnilo naše dnevno časopisje! — zakaj bi ne proslavili tudi planinske tridesetletnice našega markantnega predstavnika te vrste kulturnih delavcev. In prav »Planinski Vestnik« je poklican, da se hvaležno spomni svojega zvestega sotrudnika, ki mu je še kot gimnazijec takorekoč botrnil že ob rojstvu l. 1895. v I. letniku z odo: »Vodniku, prvemu slovenskemu hribolazcu, v spomin ob stoletnici njegovega prihoda na Triglav dne 20. avgusta 1795. leta«, in ki mu je poslej malone v vsakem letniku prispeval svoje članke in črtice. V II. letniku (1896) je objavil še pesniško emanacijo v vezani besedi, odo »Triglavu«, inačico k Vodnikovemu »Vršacu«, ki vrhunči v vzkliku:

»Bog živi planinski naš narodni dom,
Bog živi častitega otca Triglava!«

Posihmal se je Oblak odrekel vezani obliki, ni pa se okanil poetičnega poleta v vseh svojih planinskih in potopisnih črticah in spisih. In tako je »Planinski Vestnik« še v istem letniku objavil črtici »Na Krim!« in »Velo Polje in Vodnikova koč.«. Nato so sledili v krajših ali daljših presledkih popisi in orisi lepe Vrhniške okolice in zanimivih Notranjskih predelov: Iz Borovnice v Cerknico (1897), Pekel (1903), Slike iz okrilja vrhniške železnice: Vrh Sv. Treh Kraljev (1904); Skozi Pekel v Cerknico (1905); »Tam, kjer se večer žari« (1923), spis, v katerem označuje Oblak cerkniško Slivnico in vrh Sv. Treh Kraljev kot dve svetli točki, ki sta nam ostali v nadomestilo za izgubljene Notranjske vrhove Snežnik, Nanos in oba Javornika. Kot epilog k tem notranjskim potopisom je objavil l. 1924 črtico »Ivan Cankar, verni sin prirode«, v kateri proslavlja svojega prijatelja kot poeta Vrhnike in njene tajinstveno — krasne pokrajine.

Druga pokrajina slovenske zemlje, ki jo naši navadni turisti omalovažujejo, pač ker je ne poznajo, in ki jo je Oblak vzljudil in doslej v dveh mikavnih črticah popisal, je Dolenjsko sredogorje:

»Dolenjski izleti« (1925) I. »Iz Stične čez Muljavo in Sv. Duh v Grosuplje«; II. »Iz Šmarja čez Lipoglav v Zalog.« S tem pa »Dolenjski izleti« še niso izčrpani; saj vem, da sva z Oblakom še v drugih smereh Dolenjsko gričevje preprečkala, in bilo bi škoda, če bi tudi teh zanimivih izletov ne opisal.

Dr. Josip Ciril Oblak

Po usodni izgubi naše Notranjske je poiskal Oblak še drug nadomestek za kralja Notranjskih vrhov, za Snežnik, in našel ga je v Risnjaku, ki ga je popisal v letniku 1925, kjer je pod črto namignil, da je to le eno poglavje iz cikla »Knjiga popotnika«. Letos pa je kot zaokroženo sliko, ki jo je prinesel s seboj z lanskega italijanskega potovanja, objavil v 4 številkah »Plan. Vestnika« članek »Etna«, ki

je našel obče priznanje, ne samo radi zanimivega popisovanja tega romantičnega gorskega velikana, temveč še bolj radi refleksij, ki jih izraža slovenski planinec, motreč tuji svet in tujo veličastnost, primerjaje jih z naravnimi krasotami naše rodne zemlje in vrlinami njenega naroda.

S temi podatki pa Oblakovi spisi v »Plan. Vestniku« niso vsi našteti. Leta 1897 je objavil članek »Nekaj o reklamih«, v katerem poudarja potrebo planinske reklame in pozdravlja takrat ustanovljeni »reklamni odsek« SPD. V istem času je bila prinesla praška »Politik«, nemško pisano glasilo Čehov, Oblakov članek »Die Touristik und die Slovenen«, ki ga je ponatisnil tedanji »Agrar Tagblatt« in ga je v slovenskem prevodu objavil tudi »Slov. Narod«. Tako je dr. Oblak kot tajnik reklamnega odseka sam dejansko pripomogel, da so se Čehi in Hrvatje jeli zanimati za slovenski planinski svet v večji meri kakor dotlej.

Še ene črtice v »Plan. Vestniku« (1904) ne smemo prezreti: »Fran Kadilnik kot potopisec«. Najlepši spomenik temu odličnemu starosti slovenskega planinstva in — sebi pa je postavil dr. Oblak s samostojno monografijo »Golica in Kadilnikova koča« (1905). S to knjigo je storil dr. Oblak zaslužno kulturno delo: v njej je opisal postanek in prvo dobo slovenske turistike, ki ji je bil Fran Kadilnik oduševljeni pionir; objavil je v njej Kadilnikove potopisne liste, te preproste, s pristržno ljubeznijo do narave in krasot slovenske domovine pisane dokumente iskrenega človeka; sam pa je opisal Golico, ta slovenski Rigi, s tako mladeniško vnemo in pesniško nadahnjenostjo, da je kritika to pomembno delo enodušno proglasila za najboljši slovenski spis te stroke. Vredno je, da dobesedno navedem par stavkov iz ocene v »Slovanu« (1905):

»Ob priliki otvoritve Kadilnikove koče na Golici in v proslavo osemdesetletnega staroste slovenskih hribolazcev je izšla prav lična brošura, ki jo je spisal in uredil dr. Jos. C. Oblak, mlad, navdušen hribolazec ter eden najspretnjših in najsimpatičnejših slovenskih potopiscev. S strokovnjaškim razumevanjem, z gladko živahnostjo, s poetskim žanosom napojeno besedo zna dr. Oblak popisovati naše planine in doline toli vabljivo, da se loti celo čitatelja kratke sape in šibkih meč hrepenenje, da bi mogel z njim in s Kadilnikom uživati veličastva prirode! V tem spisu ni nič dolgočasnega balasta, nič nepotrebnih imen in številčk, tudi nič malenkostnih in neslanih anekdot... vse je plastično, slikovito, živo, pestrobojno. Tudi to je umetnost!«

In celo uradna, nemški pisana »Laibacher Zeitung« se ni pomišljala napisati naslednje priznanilne vrstice:

»Dieses ausserordentlich sympathisch geschriebene Buch zeichnet sich aus durch eine ausnehmend ungezwungene und angenehme Ausdruckweise, voll Herzlichkeit und Poesie, verbunden mit einem angenehmen, oft diskret verhüllten gesunden, gediegenen Humor. Mit einem Worte: ein bisher in der slovenischen alpinen Literatur einzig dastehendes, zu Herzen gehendes Werk, mit dem »Vater Kadilnik« eine wahre Freunde haben muss und das auch unsererseits jedem Naturfreunde aufs herzlichste anempfohlen werden kann.«

Končno pripominja pisec te črtice, da je smatral Oblakov opis Golice za najvzornejši spis te vrste; zato ga je sprejel v eno svojih Slovenskih čitank ne samo kot vzorec planinskega opisa, temveč tudi kot najprimernejše štivo, s katerim se naj v naši šolski mladini zbudi zanimanje in veselje do planinstva ter s tem zaneti ljubezen do naravnih krasot naše ožje domovine.

Dr. Oblak je »popotni človek« — tako se sam večkrat nazivlje — a ne smete si ga misliti kot sanjarskega »desetega brata«, ki ga nepojmljiva sila vleče iz kraja v kraj, ki nikdar ne odloži popotne palice, ki hoče kot nekak »globetrotter« le veliko gledati, pri tem pa malo videti in opazovati. Nasprotno: Oblak je predvsem navezan na svojo pisarno, svojega odvetniškega poklica nikakor ne zanemarja, pač pa si vsako prosto uro, vsak praznji dan privošči razvedrila v svobodni naravi; daljše odmore pa izrabi za večje izlete in smotrena potovanja. Že l. 1899 je prepotoval Bosno, se vzel na Bjelašnico, prehodil Hercegovino od Mostara čez Dinarske Alpe v Split. O tem potovanju je poročal v »Slov. Narod«; daljši potopis pa je priobčil v Slovanu (1910) pod naslovom: »Med brate Bošnjake.« — Leta 1902 je na kolesu prepotoval Tirolsko in Gor. Italijo; l. 1904 istotako na kolesu nemško Koroško, Salzkammerngut in Štajersko; l. 1912 Gornjo Italijo (Benetke, Firenze); l. 1914 je bil istotako v Italiji (Rim, Napolj, Vezuv). Med svetovno vojno, za katere je bil za nekaj mesecev nosil tudi vojaško suknjo kot avditorski pomočnik, kakor tudi v prevratni dobi, je moral s potovanji prenehati. S tem večjo vnemo pa se je l. 1925 zopet vdal svojemu potovalnemu nagonu ter je izostal kar dva meseca, kakor da bi bil hotel zamujena leta nadomestiti: preko gornje Italije v Milan in Genovo, nato pa, večjidel na kolesu, vzdolž ob Tirensem morju doli na Sicilijo, odtod prek morja v Afriko, v Tunis, in zopet nazaj v Sicilijo, ki jo je v ovinkih premeril in se končno vzel na njen najvišji vrhunec, na Etno. Svoja zanimiva opazovanja in vtiske s tega višinskega pohoda je objavil v letošnjem »Plan. Vestniku«. A potovalna žilica mu ni dala miru:

še v istem letu ga je gnalo v Francijo, videl je Pariz, Rouen, L' Havre, Lyon, francosko in italijansko Riviero. No, in letos v zgodnji pomladi se je mudil mesec dni v Nemčiji, kjer je obiskal vse znamenitejša mesta od Monakova do Berlina in Hamburga, ter se je preko Prage in Dunaja vrnil v domovino.

Oblak je pričel pisateljvati že v znani dijaški »Zadrugi«; v javnosti pa se je kot potopisec pogosto oglašal tudi v dnevnikih, v »Slov. Narodu« in »Jutru«. Leta 1898 je prinesel »Slov. Narod« Oblakovo črtico »Naši turistični spisi«, kjer je po vzorcu Erjavčeve satire »Pot iz Ljubljane v Šiško« s sarkazmom označil tisti literarni plevel, ki se je pričel baš v tisti dobi prav bohotno šopiriti. V naslednjih letih je napisal potopisne članke, kakor »Spomini s Triglava«; »Spomini na Bosno«; »Pismo iz Sarajeva«; »Pismo iz Bosne«. Ob otvoritvi vrhniške železnice je v dveh listkih opisal ozemlje nove železnice s turističnega pogleda. Dalje je priobčil črtice: »Vrata«; »Krim«; »Le na Vrhniko!« —

Dr. Oblak je za svojega bivanja v Celovcu (1906—1909) aktivno deloval v Koroški podružnici SPD ter je v »Slov. Narodu« priobčil več potopisnih člankov »Po koroški Sloveniji«, s čimer je znatno pobudil zanimanje za pokrajinsko tako mikavni slovenski Korotan. Naravno, da se je dr. Oblak ob velikem političnem prevratu s posebno vnemo zavzel za reševanje slovenske Koroške; objavil je v »Slov. Narodu« in »Slovcu« več člankov narodno-politične in propagandne smeri. Le-te je zbral v dveh brošurah: »Koroška Slovenija« in »Izprehodi po koroški Sloveniji«. Ko je po nesrečnem plebiscitu zapel koroškim Slovcem usodni zvon, je bil dr. Oblak med prvimi, ki se je nesebično potrudil, da se za zaslužnjene naše brate osnuje narodno-obrambno društvo, in naravno je bilo, da so si izbrali za prvega predsednika »Gospodstva Zvona« moža, ki dobro pozna koroške razmere in ki je po svoji agilnosti in spretnosti najsposobnejši za tako mesto: dr. Oblaka. To častno mesto zavzema še dandanes. Obžalovati je le, da širša slovenska javnost premalo podpira delovanje te prepotrebne nacionalne organizacije.

Še eni panogi kulturnega udejstvovanja je zastavil dr. Oblak večkrat svoje pero — v gledališki in literarni kritiki. Še kot graški študent je poročal v »Slov. Narod« o dramah in operah v graških gledališčih, nato pa je bil skoz več let poročevalec o drami in operi v ljubljanskem gledališču. V »Slovanu« (1904) je objavil študijo o »Zlatorogu« in o obeh pesnikih, ki sta si izbrala to romantično planinsko pravljico za motiv svojima pesnitvama, o Baumbachu in Aškercu. Leta 1919 se je pojavila zanimiva literarna polemika med dr. Tavčarjem in dr. Oblakom o Cankarju. Bila je to duhovita, a

elegantna borba, v kateri sta vihtela oba nasprotnika svoje ostre, a nezastrupljene rapirje v zadevi literarnega in kulturnega pomena protagonista slovenske moderne. Priznati moramo, da se je Oblak spričo svojega globokega spoštovanja Cankarjeve umetnosti s prav zagovorniško dialektiko moško zavzel za svojega pobratima Cankarja, dočim so literarni tovariši in ožji prijatelji Cankarjevi, o katerih je javnost upravičeno pričakovala, da se potegnejo za svojega vzornika in vodnika, stali molčé na strani. Oblakova brošura »Kranova kobila« (1920) je pomemben dokument te temperamentne literarne pravde.

*

Zavedam se, da sem v zgornjih vrsticah le površno omenil vso pisano vrsto črtic, člankov in spisov, ki jih je napisal dr. Oblak tekom 30 let svojega planinstva in popotništva. Iz vseh odseva njegova impulzivna osebnost, preveva jih iskrena ljubezen do narave, občudovanje njene veličastnosti, doznavanje njene mikavnosti. Oblak ni sentimentalno mehkoben motrilec — kljub svoji lirični naravi —, ni suhoparen opisovalec, temveč kar vidi, kar pripoveduje, to obenem notranje doživlja in estetsko oblikuje. Pozna se mu globlja duševnost in obrazujoča potencia v vsakem spisu, mladeniška vznositost, prepojena z moško razboritostjo; to ga dviga visoko nad povprečne potopisce. Vredno bi bilo, zbrati razne refleksije in misli, ki je z njimi prepletel svoje spise, ter jih objaviti kot nekak »cvetnik« slovenskega planinca in potopisca. Bil bi to pester šopek duhovitih domislevkov, jedrnatih opazk in bridkih resnic, ki naj bi si jih naši vsakdanji planinci trdno zapisali v svoje — albume! Oblak daleko ne spada med »planinavse« in »planinuhe« — kakor je urednik tega lista tako izrazito označil neke vrste posetnikov naših planin, temveč je planinec, je potovalec v najboljšem pomenu teh besed.

Dobro ga poznam. Pred nekako dvajsetimi leti sva se srečala in spoznala na planinah, na Javorniški Kočni, pobratila sva se v jasnem avgustovem jutru na Triglavu — ne pri čaši vina, kakor je to običajno — temveč tam v vedri višini pod milim Bogom sva si segla v roko kot prijatelja. Ker ne marava ne mestnih zabav ne hrupne družbe, jo kreneva večkrat ven iz ljubljanske omejenosti v prosto naravo, v daljavo in višavo, na oddih, osvežitev in okrepitev. Pri tem zna prijatelj Oblak pametno kramljati, resno zabavati in rezko zabavljati, zna zanimivo pripovedovati, a tudi trdovratno — molčati. Brez pridržka velja o njem samem to, kar je pred več ko dvajsetimi leti zapisal o starini Kadilniku: »Njemu je priroda ona velika cerkev, ono najvišje in najlepše svetišče, v katero pohaja v prostih urah, nabirat si duševno in telesno moč, pojit si žejno dušo in se klanjat velikemu neizraznemu božanstvu, ki ga diha vsak atom prirode...

Njemu hribolastvo, da govorim v primeri, ni rokodelstvo: vzvišena ideja mu je in iskrena duševna potreba. Umevati priprosto prirodo in uživati harmonijo njenih tajnih glasov, je umetnost...« In dr. Oblak je med tistimi izvoljenimi, da lista in bere v tajinstveni knjigi prirode in da zna svoje vtiske in dožitke tudi zanimivo povedati in napisati. Upamo, da ostane tak v naprej tudi, ko stopi prihodnje leto v — Abrahamovo dobo. — To želimo dr. Oblaku ob tridesetletnici njegovega planinstva.

SLOVENSKA IMENA V LADINSKEM IN BAVARSKEM NAREČJU.

Dr. H. T u m a.

I.

Nekaj železniških postaj nad Bolzanom (Bozen) prej Južne Tirolske, sedaj Trentinske Benečije ali »Visoke Adiže (Adige) se dviga nad dolino Isarca (Jezer[ni]ca?) — Eisack (305 m) gromada Schlern-a 2546 m, najbolj na zahod potisnjene gore Dolomitov nad podoljem (Talzug) Isarca — Adige (Eisack — Etsch). Po svoji precej osamljeni legi se nudi s Schlerna občiren in velelep pogled in pregled po sedaj italijanskem Tirolskem: na sever snežniki Oetzthalskih do 3741 m in Zillerthalskih Alp do 3523 m, med njimi Brennerjeva zarezca do 1370 m ter Visoke Ture z Venedigerjem 3660 m; na zahod Ortler 3902 m, Adamello 3524 m in Brenta — Tosa 3155 m — 3176 m; na jug Weisshorn 2316 m in Schwarzhorn (Cima di Rocca) 2440 m ter Latemar 2864 m.

Najkrasnejši je pogled proti vzhodu na prave Dolomite: skupina Rosengarten do 3001 m, ledenik Marmolade 3344 m, Boe 3152 m, Langkofel 3178 m, Ghardenaccia 2670 m, Puez 2915 m, Sas Rigais 3027 m. Odtod proti zahodu, na sever pred Schlernom je dolgi, zeleni hrbet Raschötzeralpe, ladinsko: Rascieza, do 2308 m, pod njo Grödnertal (Val Gardena), v prednjem delu germanizirana, v svoji kotanji (Schlusstal) ladinska.

Schlern je pristopen od vseh strani, najlažje od postaje Waidbruck (471 m) po vozni cesti ali po stezi mimo građu Trostburg (621 m) grofa Wolkensteina na Kastelrut (1090 m), dosedaj sedež okrajnega sodišča; odtod po poljskih vozniških do kopališča Ratzes 1207 m po lepi stezi skozi gozd in po severnovzhodnem pobočju v vijugah na travnato, sem in tja močvirnato planoto Schlerna. Iz Kastelruta do Schlernhäuser je okoli 5 ur hoda.

Ime Schlern velja med pastirji-volarji le za močvirnato planoto pod pečnatim vrhom. Schlern je alpska dialektična beseda. Schmeller, etym. bayr. Wörterbuch, ima »Schlier — Lehm, in Oesterreich,

Mergel«; beseda odgovarja glenastemu in mužatemu svetu. Po Schlernu pasejo vole in jalovino, ker je previsok in prevetren za planino (Alm). Nad prostranim, glenastim Schlernom, okoli 2300—2400 m, se stopnjuje suha travnata gredina (Terrasse), na robu katere stoje Schlernhäser 2451 m, pač najbolj obiskovano turistiško zatočišče na Tirolskem, pravcat hotel, v dobri oskrbi prej Bolcanske sekcije nemškega alpskega društva. Postelj je 82, poleg tega za silo še 25 sklopnic. Pred vojno je bilo za nedelje in gotove praznike v prostrani dvorani do 300 ljudi pri kosilu. Od hotela je po složni stezi do vrha dobrih sto metrov, polagoma 20 minut, a zlahka 15 minut hoje. Temen je grizal, razbito, raztreseno, kršno kamenje apnenca, na zadnjem vrhu pečevje. Iz Schlernove planote od vzhoda sem pa je vidna na Schlern bela pečina (Felswand) z razločnim vrhom, morfologično prava peč.

Pleteršnik ima ad 2) »peč« Fels, Felsenstück, peči, Felsgegend, za Reziyo peč, Stein, peča Felsenhöhle, pečevje Felsgegend, pečevina Felsengrund, pečina Fels, Felsenhöhle, pečinka Grotte, pečnato felsig. Goriški gorjani morfologično precej točno ločijo: peč = kompakter Fels, skala = Felsstück, rob = Felsrand, rov = das abgestürzte Felsstück, pečina = Felswand, pečevje = Felsmasse, pečevina = Felsboden. Miklošič ad »pek« navaja besedo »peč« kot splošnoslovansko, litavski pečius, madjarski pest, rumunski pešt, narečje nemško-tirolsko: Pötsche, Höhle unter dem Felsen. Miklošič dostavlja: die ursprüngliche Bedeutung ist Ofen, kar se mi ne zdi prav, vsaj ne v pomenu gebauter Ofen. Pomen peč za Fels je samostojen; gorskemu pastirju je peč, ker v popoldanskem solncu žehti od vročine. Peč kot lastno ime je razširjeno povsodi, kjer bivajo Slovenci po gorah. V Julijskih Alpah so posebno znane: Bela Peč (Biela Peit) 2143 m nad Nevejo; Monte Cimone (2380 m) je bil do nedavno Stermapeit — Strma Peč. Peči so nad Kaninom in Prestreljenikom, Peči so od Vogla do Rodice; »Na Pèchah (plur. tantum fem.)« nad Bovecem ob poti na Kanin; Pečje = rob pod Polovnikom, Maklena Peč pod Vršičem nad Trento. Na Krasu je Pečina, vršič 291 m, znana bojna točka izza velike vojne med Opatjeselom in Kostanjevico. Peče, vas pri Krki; Peče = Pöckau pri Podklostru itd. itd. Taler navaja za Tirolsko: Pöntschen. Na južni Avstrijsko-Salzburški meji stojé ob cesti: die Petschen. V skupini Fervala (Preval?) je Pezinerspitze. Schiber, Zeitschrift des deutsch-österr. A. V. 1902 pozna dokumentarično Petsch za Ampezzo. To ime je tvorjeno kakor »Na gori« = Langoris v Furlaniji pod Korminom iz »Na Peči«. Drug Ampezzo je v gorenji Tilmentski dolini. Oboje sta znani letovišči. Pa tudi staro ime za pečnati nasad, ki moli iznad močvirnatoga

Schlerna je Peč, a dejanski in morfolgično je prava, bela, gola peč nad zelenim drnatim Schlernom. Nemci drže to staro ime Peč za ladinsko besedo. Ladini jo izgovarjajo prav kakor Slovenci s trdim č, po pomenu jelka. Furlani govorijo pezz = pinus, picea, dočim je pin = bor, pinus silvestris, laris, macesen Lärche. Karnski Furlani rabijo tudi od nemških kolonistov prevzeto Dane, očitno Tanne.

Pomen: ladinski peč = smreka ali jelka (za pravcato morfolgično peč) za pečnati nasad ob 2500 m nad glenasto planoto Schlerna ob 2400 je nemogoč. Od slovenskih Julijskih Alp čez Karnijo in Tirolsko pa do Zahodnih Alp je vse polno Peči in Pez, Puez, Pezze, Pezes itd. Dočim pa je slovenska Peč kakor nemška Pöntsche, Petschen, nedvojnega pomena, je treba furlanske-ladinske in severnolaške dialektične besede ločiti morfolgično na Peči = Felsen in pezes = smrečje, jelovje. Morfolgično tipična Peč - Fels pa je nad Schlernom.

Enako zmešane so tudi besede pekel, pecol. Pekel 2106 m pod Triglavom, je turistom znan; v Reziji »Na pékale« in dalje na zahod morfolgično »Pe c o l« v višavi pomeni splošno-slovenski pekel. Pecol in Pocol furlanski pa često znači pe = noga, col = brdo, gora, pecol; torej: Podbrdo, Podgora, Pocol (post — col) pa: Zabrdo, Zagora. Pod visoko Civetto je vas Pecol, nad njo pa 1813 m Crep di Pecol t. j. Krepa nad Podbrdom. Besedo Pecol splošno napačno razlaga Meyer-Lübke (Etym. róm. Wörterbuch) iz latinskega pediculus. Res pecoll furlanski pomeni peduncolo, a Pironov furlanski slovar stakne vse skup — pecóll, peduncolo in piede di mobiglio, t. j. pecelj, ter somita, in cima di un colle, t. j. pekel.

Slovenska beseda »Peč« na Schlernu ni osamljena. Ko so vitezi Wolkensteinci okoli XII. stoletja sezidali svoj gradič v kotanji Grodenske doline pri vzhodu Langentala, so imeli njive po ronku skupine Čeri, Tschierspitzen 2592 m, in planine in staje pod La Pizza (špica 2498 m) Stevia- ali Stava-alpa.

»Pod Nivabize« so hiše Sot Nives. Ker je latinski nix-nivis, ladinski neif = sneg in so se po zgodovini Ladini v Grodenski dolini naselili šele v poznem srednjem veku, Nivabize, po mojem, ne more biti ne od latinskega nives, ne od ladinskega neif. »Biza« morda nemški Wiese, »niva« pa slovensko njiva. »Stevia« in »stava« ladinski sploh ni umljiva, pač pa slovenski staja ali pristava. Wolkensteinci bi torej imeli kot prve tlačane Slovence, pozneje so se naselili Ladini, imeni Niva in Stava pa sta obe ohranjeni do danes. Prehod Kukovo sedlo = Sella Cuca.

Ladinski gorski vodniki so mi pravili, da so Ladinci, ko so se naseljevali po Grodenski dolini, našli visoko v gorah stare prebi-

valce, ki so med seboj občevali po gozdnih stezah, in še danes se imenuje ena takih stezâ pod planino Rascienza, Raschötztal pač Rašica, »Troi dei pajans« = steza poganov.

V vzporedni dolini na sever, v sedaj germaniziranem Vilmösstalu, je še ohranjenih precej čisto slovenskih livadnih imen: Praprot, Ravni, Črnidoj (dol), Got = koč, Gost = gozd, Trebe, Trebič.

V ladinski občini Ortisei, St. Ulrich, je Lip pač = lipa in Rona pač Ravna. V občini Selva — Wolkenstein pa je Lepotza, nedvojno Lepoča, karakteristično ime za živinski kal po slovenskih planinah.

Tod so torej čista slovenska imena.* Jezikoslovci so jih prezrli, ker se tuji niso naučili spridoma slovenščine, kakor tudi ne furlanščine in ladinščine.

II.

Kakor Peč, tako je po Tirolu ladinskega in bavarskega narečja vse polno slovenskih lastnih imen. Romanisti niso posebno skrbno predelali laškega ozemlja, pač pa imajo bogato zbirko lastnih imen tirolski Nemci. Le da niti eden med njimi ni zmožen slovenščine; zato vsi besede neznanega pomena tolmačijo iz raznih keltskih, ilirskih in drugih ideologij. Tako Tarneller »Hof u. Burgnamen in Meran« etc. stavlja med ladinske ali predrimске t. j. veneto-ilirske besede na pr. sledeče: Perval = Perfl = Pirbler — očitno slovenska Prevjala, v Zadlazu pri Tolminu tudi pokvarjeno v Pirbla. Kanzen, kanz, konz, kunz — očitno konec. V »Koncu« je pogosto ime za dolinske koti.

Gichl am Grèben, iz l. 1694, ne potrebuje tolmačenja.

Troier, ladinski troi, ni iz trivium, ampak iz slovenskega utro, t. j. utrta tla, beseda široko razširjena po slovenskih planinah.

Tel, Töll = dol.

Loch = Gebüsch, Sald, očitno: log. Schmeller (za bavarski) ima »Lo, Loh, Logen, Lohen, besonders in Zusammensetzung.«

Pletzenbauer pač ni srednjenemško Streifen Landes, ampak gre k Pleče, pogosto ime za gorske pomole.

Küchelberg je kakor Salzburški Kuchel morfolgično slovenska kukla. Tarneller opisuje: »langgestreckter Hügelrücken, der plötzlich abflält«, t. j. strmi sklon daje morfolgično obliko kukle, kakor na pr. Kukla v Trenti etc.

Lazins so Lazne.

* Po svoji priselitvi so Slovenci prodrli tudi v te kraje, a so polagoma izginjali v tujem življu, ostavivši pa v njem nedvomne sledove svojega jezika. —

Brizsche, dokum. iz l. 1311, so *Brišče*, vse polno enakih imen po Goriškem in Beneškem; kratica iz *brdišče*.

In der Laner, d. i. *Bergmahd*, je očitno *Lanež*, gora s senožetmi, po katerih raste divji lan. Po Julijskih Alpah je vse polno *Lanežev*.

In der Gande, d. i. *Boden mit grobem Schutt*. *Schmeller* ima bavarski *Gund*, *Gunten*, »*Luftloch*«. Slovenski in latinski *k* prehaja v tirolščini navadno v *g* in *t* često v *d*. Oboje je po glasu in pomenu naša »*konta*« v Julijskih Alpah. *Kuntner* je tudi slovensko lastno ime, osebno in gorsko, *Kuntar k* *konta*. Primerjaj več imen *Kuntar* v Julijskih Alpah, gor, ki stoje poleg *konte*.

Gatsche, in der *Gatsche* — pogosto slovensko ime *Gače*, *Zwiesel*; *Gačnik*, *Gačnikar*, der *Zwieselbauer*.

Táber pač ni od nemškega *taub*, ampak bo naš *tabor*.

Pöntsch — peč.

Tamasseg, dokum. iz l. 1560, *Tamerseg*, razširjena planinska beseda *tamar*.

Marling, iz l. 1290 še *Mernig*, za mero; pač slovenski *mernik*.

Ursinig, dokum. l. 1380 *Viršinič*, je kakor dokum. furlanski *Verzegnis*, slovanska beseda *Vršič*.

Zoche, dokum. iz l. 1580, *Zouch* je *Suha* kakor *Zouch* = *Suha* ob Črni Prsti. *Schmeller* ima bavarski *Zauch*.

Tisens, dok. iz l. 1259 *Tisna*, l. 590 domnevna trdnjava *Tesena*, za katero so se bojevali Franki in Longobardi, morda slovenska *Tesna*.

Lass, *Laas*; *Tarneller* razlaga iz »*die Lass*«, t. j. drča, »*durch die Lass wird Holz getrieben*«. To bi veljalo za gore, a *Laas*, velika vas v dolini nad Meranom, so pač slovenske *Laze*.

Široko razširjena povsodi, kjer bivajo Nemci, po *Schmellerju* bavarski, frankovski in avstrijski, je beseda *Werd*, *Werder*, *Wert*, »*erhöhter Ort*«, smatram jo za sorodno z našim *brdo*.

Zelo razširjena je tudi beseda *Rang*, *Rank*, *Rangen*, *Rung*, *Rungen*. *Schmeller* ima frankovski *Rang*, *fortlaufender Bergabhang*, t. j. morfologično točno furlanski *ronc*; Slovenci imamo *ronek*, *obronek*.

Pri *Schmellerju* najdemo sploh vse polno naših besedi. *Go sse* (*Sennhütte*) = koča, *die Grappen* = grapa, *Graus* (*Greuss*, *Gros*, *Gries*) = Griža.

Lam, *Erzgrube im bayrischen Wald*, je slovenska beseda *Lom*; glej *V Lomeh* pod *Vršičem* v *Trenti*.

Lus (*Morast*) = *Luža*.

Lewer, Leberberg (Hügel) = slov. léb, lebánja.

Sedelkot je pač sedlo in kot.

Filologi bodo našli v Tarnellerju, Schmellerja in dr. še cel zaklad starih slovenskih, proti severozahodu pa starih čeških besedi.

Od prvega stoletja po Kristu se je latinilo podolje Etsch — Eisack in odprta rodna Inska dolina; v V. in VI. stoletju pa so germanski Bajuvari potiskali Latine od severa dol. Kdo je takrat in v nastopnih stoletjih bival po visokih planinah in alpskih zakotjih — tega nam kroničarji niso sporočili. Šele od XII. stoletja dalje je nastopila kolonizacija gorovja in zakotij, od severa Bavarecev, od juga Ladincev.

KOTIČEK.

NAŠ PRIRODNI PARK.

V kulturnih deželah, kjer so bolj in bolj začeli ginevati kraji nepokvarjene prirode, so se njeni oboževalci začeli brigati za najlepše in še nedotaknjene gorske kote, pragozdove in tudi močvirja, da bi jih ohranili sebi in poznejšim rodovom v prvotni obliki. Najlepši zgled so dale Zedinjene države v Severni Ameriki, ki so proglasile velik del dežele, znamenit po velikanskih čudežih in globokih strugah, za »nacionalni park«, znan pod imenom Yellowstone park. Čuva ga ameriško vojaštvo; vse kar je v njem, mora ostati popolnoma nedotaknjeno. Nihče se ne sme dotakniti niti živali niti rastlin; medvedje so zato postali tako domači, da hodijo pred hotel lizat konzervne škatle in jest, kar jim kuharji in gostje polagajo v najbližji okolici kuhinje. Slično druge živali.

Slično Ameriki so razne države v Evropi zaščitile prirodno znamenite kraje, v Alpah in drugod. Tudi mi smo, šele po vojni — a vendar — dobili svoj prirodni park, na prizadevanje naših kulturnih delavcev v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Za prirodni park so določili svet, ki obsega v glavnem dolino Triglavskih jezer in visoki svet severno in zapadno od nje. Dr. Kugy piše o tem našem prirodnem parku v svoji nedosežno lepi knjigi: »Aus dem Leben eines Bergsteigers« (na str. 29) »in prišel sem v svet, ki me je s svojimi morda najbolj globokimi vtisi očaral za dolgo vrsto let, do najpoznejše dobe. Ne s svojimi gorami, ampak s svojo dušo. Nisem ga takoj razumel; v julijskem okrožju, ki spada pod kraljevo krono Triglava, je gotovo najtežje umljivo. To je povirje Bohinjske Save, iz snega rojene smaragdno zelene Savice. Silen greben, ki se razprostira od Kanjavca črez Lepo Špico do Bogatina, Kuka in Vogla, oklepa v daleč napetem loku na severu, zapadu in jugu njegove sklenjene visoke planote. Kraševito višavje se niža od začetka le polagoma, nato pa se nenadoma prelomi v mnogokrat navpičnih stenih v globoki, temni kotel, v katerega najglobokejšem delu počiva Bohinjsko jezero. Na vzhodu je gorovje široko odprto in tu se vale črne, strnjene kolone gozdov z višav Jelovice in Pokljuke bliže in bliže. To je najsvetlejši in najveličastnejši gorski pristo! Skoz' soteske doline Voje in po jarku Suhe sili en val navzgor; vliwa se preko Blata in Poljan v od sveta pozabljene visoke doline v Laze, Jezero in Dedno Polje, ter kipi gori do belih grebenov Pršivca in Studorja. Južni val se zbira v velikanskem lijaku Ukanca, nato pa med gromovitim bobnenjem Savice napade navpične stene Komarče in Komne, drvi po vrtoglavih strmih žlebovih in jarkih ter pleza od

police do police do vrhnjega roba navzgor. Že stoji gozd zmagovito na zadnjih visokih stopih v svetlobi. Tam pa se razprostre in pošilja svoje neštevilne množice v napadalnih vrstah naprej. One napolnjujejo vse kotline in se vzpenjajo na nasipe. Enakomerno temne postave smučé in hité neslišno in nevzdržno v nepreglednih vrstah v višave. Kdo bi vzdržal njihov naval? Tu pa jih sprejme gorski svet s svojim neizprosnim orožjem, z bučečimi viharji in s padajočimi skalami, s smrtonosnimi navali grušča, bobnečimi plazovi in z vsemi ostalimi, vse uničujočimi strahotami visokogorske zime. Fronta tega tisočletnega titanskega boja divja daleč okrog. Tam na skalovitih tleh stoje trdno ukoreninjeni najsprejnejši gozdni bojevniki; z raztrganimi telesi in daleč razprostrtimi golimi rokami sprejemajo tam smrtne udarce; tam blede in trohne slavno padli junaki!«

»Vse vode teh pokrajin se izlivajo v Bohinjsko jezero. Vendar vse silne množine snežnice in deževnice, ki jo pošiljajo njegove gore in jih zbirajo kotline, ne tečejo nikjer po površju. Vode so si poiskale in izgreble svoja tajna podzemska pota in sisteme kanalov. Tu in tam se zbirajo v malih jezerih ter se ozirajo iz tihih, temnih oči na gore, od koder so prišle. Ponicejujejo od vseh strani, od jezera do jezera. Njihov prihod in odhod je zavit v temo in boječé skrivajo svoj pritok in odtok. Le redko naznanjajo taka mesta z lahkim valovanjem, s kakimi vzdigajočimi se mehurčki, ali s komaj vidnim vrtincem ob robu jezerske gladine...« (str. 30).

»Svet, ki ga mislim, leži visoko nad mrko krasoto Bohinjskega jezera in nad svojo žilo odvodnico, bobnečo Savico. To je kraljestvo sedmerih Triglavskih jezer. Ta zemlja se ne zna smehtati: tako globoko resno so ji ustvarjajoče prirodne sile izoblikovale njeno obličje, ji izorale brazde in jo značilno poslikale. Tam gori biva samota. Tako ti je, kakor da bi te njeno oko nepretrgoma gledale. Nič se ne gane. Življenje in šumenje sveta je tako daleč; noben glas ne seže do sem. Ni tekoče vode, ki bi te spremljala s svojim veselim petjem. Poslušaj, a slišiš le utripanje lastnega srca. Tu je kraj, ako hočeš biti sam s seboj.«

»Njegove planine so sila revne in siromašne, kakor izgubljene leže v čudovito tihih gorskih kotlinah, od sveta oddaljene in potopljene v otožnosti... Steze so kamenite in hrapave; med divjim skalovjem jih komaj spoznaš, ker so mnogokrat zamotane. Mnogokrat v dvomu obstojiš. Pragozd ti zastavi pot in te začudenc vpraša: Česa iščeš tu? Prekrižaj se, preden stopiš vanj; tam še raste roža blodilka: če se je dotakne tvoja noga, boš izgubil sled in zaman iskal smeri in cilja.«

»Ne verujem, da je po teh potih mogoče pojoč potovati. Tam gori ne najdeš veselja, pač pa zbranost duha, globoko ubranost in trdno planinsko pobožnost. — Vsako leto pride najveselejši potnik, Vesna. Tam zunaj Bohinja priroda kar vriska; lepa zemlja se smeje in črešnje cveto. Tudi tu sem pošlje svoje poslance. Po pobočjih razprostre bukev majniško zelenje in vsako skalno steno ovenča s težkimi cvetnimi grozdi nagnoja. Nato stopa potihoma preko visokega roba. Še siplje Vesna kako svojo cvetico, a njen smehljaj je zamrl. Marsikatero leto sem Vesno srečal tam. Otožno me je pogledala in resna senca je pogasila luči na ljubkem, svetlem čelu...« (Str. 31.)

Tako Kugy. Vprašajte pa še poklicnega botanika in povedal vam bo, da so tam gori med umirajočimi viharniki trate, ki jim po živobojnosti in pestrosti, po mnogovrstnosti cvetic ne najdeš kmalu para. Odkar se je nehala paša tam gori, se je rastlinstvo neverjetno opomoglo!

Mestoma ti sega s cveticami na gosto posejana trava visoko nad kolena. Skalne police, redke ruše na stenah pa kar žare barv, ki jih pri flori v dolinah

prav zaman iščeš. Vsa ta lepota pa se bo še izdatno povečala, če bo ostal park nedotaknjen in bo paša še nadalje zabranjena. Seveda: tudi ljudje, hribolazci, naj bi spoštovali nedotakljivost ondotne prirode. Grajati moram, da imajo v koči pri tretjem jezeru cvetice na mizah! V parku je zabranjeno trganje kateresikoli cvetice! Sl. Plan. Dr. bo v tem smislu poučilo svoje oskrbnike tam gori in jim tudi ukazalo, da naj naznanijo vsakogar, kdor kljub zakonu in kljub parku, toraj kljub dvema prepovedima, tam gori trga planike in druge tudi drugod zaščitene cvetice. Zgražal sem se, ko sem videl, da celo t. zv. inteligentni ljudje prihajajo od Triglavskih jezer okinčani z izumirajočimi cveticami!

Danes stojimo zopet v znamenju boja za park. Iz sladke zavesti, da je obstoj parka zagotovljen, nas je zbudila vest, da nam ga hočejo gotovi krogi s pomočjo zavitih paragrafov vzeti in izročiti — živini. Naj se zganejo vsi v centrih države, ki imajo smisel za prirodo, da ubranijo naš lepi park pretečih materialistov.

Pavel Kunaver.

OBZOR in DRUŠTVENE VESTI.

Obmejni promet. — V mesecu avgustu 1925 je bila sklenjena med našo državo in Italijo konvencija o obmejnem turistovskem prometu, po kateri bi smeli člani obojestranskih turistovskih društev prekoračiti mejo v zoni 10 km na osnovi članskih izkaznic. Tudi z Avstrijo je bila meseca septembra 1925 sklenjena slična konvencija. Vendar pa doslej ni bila ne ena, ne druga teh konvencij ratificirana. Po konvenciji z Italijo bo dopuščeno, da delajo člani turistovskih društev izlete v obmejni zoni. Tozadevna planinska izkaznica pa mora biti vidirana od oblastev one države, na katere teritoriju se vrši izlet. Če bomo tedaj hoteli prestopati italijansko ozemlje, bo treba predložiti naše izkaznice v svrhu vidiranja pristojnemu političnemu oblastvu.

Ker bi ta način vidiranja izkaznic pomenil toliko, kakor izpodvezanje obmejnega prometa, je Slov. Planinsko Društvo vložilo prošnjo na Ministrstvo spoljnih poslov, da bi se dopustilo vidiranje naših izkaznic vsaj po tukajšnjih italijanskih konzulatih. Topogledno so se podvzeli potrebni koraki; uspeh pa je do sedaj neznan.

Veliki župan Ljubljanske oblasti pa je izdal za časa, dokler konvencije ne bodo ratificirane, srezkim poglavarstvom in obmejnim oblastvom navodila, da se tujim turistom pri prekoračenju meje ne delajo težave, čim ni dvoma, da potujejo samo za turistovske namene.

Ali bomo uživali i mi tudi s strani italijanskih oblastev tako obzirnost, bo pokazal letošnji promet ob meji; upati je, da se ne bodo delale nepotrebne težave. Vendar pa je vsakemu turistu, ki hoče za kako daljšo turo prekoračiti mejo, priporočati, da si preskrbi redni potni list za Italijo.

Radovljiška podružnica je imela svoj redni občni zbor dne 26. aprila 1926. Iz poročil odbornikov posnamemo sledeče: Rednih članov je bilo 157, ustanovnih 16. Število članstva je nekaj padlo. Odbor je imel 6 sej, je priredil planinski ples v Sokolskem Domu v Radovljici dne 6. svečana in je dal premarkirati poti na Begunjščico skozi Drago in Luknjo. — Denarni promet je znašal v celoti 29.087 Din 24 p, prebitek pa 9.928 Din 40 p. Podružnica ima v oskrbi Vilfanovo kočo na Begunjščici, ki je v letu 1925 imela 556 posetnikov. — Občni zbor je izvolil končno novi odbor, ki obstoji iz sledečih gg.: dr. Prešern (predsednik), Špicar, Vengar, Železnik, Kolman, Kocjančič in Florjančič.

Redni občni zbor Osrednjega SPD. Dne 11. maja 1926 zvečer se je vršil redni občni zbor SPD v dvorani restavracije pri »Levu«; bil je prav dobro obiskan. Zborovanje je otvoril in vodil društveni načelnik dr. Fran Tomišek, ki je uvodoma pozdravil došle zborovalce, posebej še zastopnike Jeseniške in Selške podružnice in domačega časopisja, ki mu gre posebna zahvala za brezplačno priobčevanje društvenih poročil. Nato je v glavnih obrisih očrtal društveno delovanje v pretekli poslovni dobi, ki je bilo v veliki meri posvečeno organizaciji društva samega in organizaciji Saveza jugoslovanskih planinskih društev. Ker se nova, na lanskem rednem občnem zboru sprejeta pravila še niso definitivno predložila ministrstvu v odobritev, veljajo še vedno stara društvena pravila. Nesoglasja, ki so nastala med Osrednjim Odborom in podružnicami, bo treba na vsak način izravnati, toda tako, da ne bo trpela edinstvost društva. Naslanjaje se na poročilo o zboru delegatov, je naznanil odborov predlog, da naj občni zbor odobri, da se sklenjena izprememba pravil začasno še ne predloži ministrstvu. Ta predlog se je brez ugovora sprejel. Končno je načelnik izrekel toplo zahvalo dobrotnikom, ki so društvo gmotno podprli, posebno našim denarnim zavodom in tistim, ki so opremili sobe v »Domu na Krvavcu«, in sicer g. Petru Stepiču v Spodnji Šiški, Josipu Lapajnetu v Cerkljah in ravnatelju Avg. Praprotniku v Ljubljani, ter je izrazil prošnjo, da ohranijo tudi v bodoče društvu svojo naklonjenost.

I. T a j n i š k o poročilo je podal g. Ivan T a v č a r ; iz njega posnamemo, da se je 6. septembra 1925 otvoril z velikimi žrtvami dograjeni »Dom na Krvavcu«, ki je stal ogromno svoto 755.715.14 Din. Že prejšnje leto se je dovršila nova dependanca pri hotelu Zlatorog, to leto se je tam instalirala tudi električna razsvetljava.

Nadalje se je popravila Staničeva koča, Češka koča, Kadilnikova koča in Aljažev Dom.

Osrednji Odbor se je l. 1925 udeležil razstave knjig v Firenzi, kamor je poslal več letnikov Planinskega Vestnika, zemljevide in propagandne brošure.

Meseca maja 1925 je kupil O. O. od dr. Al. Praunseisa štiri in pol orala sveta za hotelom Zlatorog, tako da sega sedaj naša posest do Savice.

Preuredila se je pot skozi Borovniški Pekel; k stroškom je prispeval oddelek ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani 1000.— Din., za kar se mu izreka topla zahvala.

Smrtnih nesreč lansko leto v naših planinah ni bilo, le na Bambergovi poti se je ponesrečila turistinja iz Zagreba, ki se je pa čez 10 dni vrnila zdrava domov.

Osrednje društvo je štelu koncem preteklega leta 3.580 članov, podružnice pa skupaj 3.040; število vseh članov je padlo napram letu za 1.070. Vzrok: finančna kriza, deloma tudi zvišana članarina.

Planinski Vestnik je imel 1642 naročnikov, za 233 več kakor l. 1924. Poleg izvornih člankov je prinašal krasne fotografske posnetke iz vseh naših planin in je postal zelo priljubljen. Uredniku dr. Jos. Tomišeku, gimnazijskemu ravnatelju v Mariboru, se izreka iskrena zahvala za njegovo vestno delo in veliki trud.

Člani Aljaževega kluba so maševali na Kredarici in v Kamniški Bistrici. Dom na Krvavcu je blagoslovil p. Ciprijan iz Kamnika, ki je opravil sv. mašo na prostem pred Domom.

SPD obstoja iz Osrednjega Odbora in 19 podružnic; podružnica na Vrhniki je prenehala delovati.

II. Nato je podal društveni knjigovodja g. Rudolf Rozman blagajniško poročilo. Skupni denarni promet je znašal glasom vknjižb 14,076.478.38 Din. Dohodek poedinih koč in postojank je daleč zaostal za dohodkom iz l. 1924, slabo vreme in denarna kriza sta največ zakrivila.

Dohodki seveda niso krili velikih izdatkov in društvo je moralo začeti najemati posojila pri Mestni hranitnici v Ljubljani.

Proračun, ki predvideva za bodoče poslovno leto 1,518.200.— Din dohodkov in toliko izdatkov, je bil sprejet.

Na predlog društvenega revizorja g. Fr. Skerlepa, ki je pregledal z ravnateljem g. E. Ferlincem vse račune in knjige, je podeljen odboru absolutorij.

III. Ob sklepu se je vršila še debata o poedinih predlogih članov. Inšpektor Jos. Wester je stavil predlog, da naj se prouči vprašanje, kako urediti Grmado (Šmarno Goro) v turistične svrhe. Pri tem je mogoče napraviti tri prave varovane planinske steze po pečinah pobočja Grmade z izhodiščem v Vikrčah, ki bi služile za vežbanje, pa tudi za izpmembo pri izletih v ljubljanski okolici.

V vezi s tem načrtom naj se započne akcija za ureditev prevoza oz. viseče brvi čez Savo pri Mednem in za prireditev kopaljšča na planem pri Mednem. O tem predlogu se je vnela živahna debata, v katero so posegli ravnatelj Pustoslemšek, g. Rozman in g. Derganc. Predlog je bil sprejet in ga bo odbor po možnosti realiziral.

G. ravnatelj Pustoslemšek omenja, da se namerava uvesti akcija, da bi Ljubljana postala nekako središče za letovišcarje in za nizke ture. Predpogoj so dani. To akcijo bo započela Zveza za tujski promet v Sloveniji, podpira jo naj SPD. Tudi ljubljanska občina bo jo morala podpreti, saj bo imela od tujcev lep dobiček. Na njegov predlog se bo napravila prošnja za podporo na gerentski svet.

Članom planinskih društev, ki so včlanjeni v Savezu, se priznavajo v naših kočah iste ugodnosti, ki jih uživajo člani SPD, tako tudi članom turistovskega kluba »Sljeme« v Zagrebu, ki sicer ni včlanjen v Savezu, toda goji z veliko vnemo turistiko in je stalen gost v Slovenskih Alpah.

Članarina ostane nespremenjena, t. j. 25.— Din na leto. Predlog g. Koritnika, ki je v imenu Jeseniške in Kranjskogorske podružnice plediral za znižanje članarine na polovico, je bil odklonjen.

Kranjskogorske podružnice redni občni zbor se je vršil v Kranjski Gori dne 2. maja v hotelu Razor. Po odobritvi zapisnika poroča načelnik (g. Lavtižar) o delovanju podružnice. Pred vsem je odbor skušal končno urediti zadevo glede »Doma na Vršiču«. Obrnil se je na g. dr. Pretnerja v Trstu za posredovanje, a žal ni dobil povoljnega odgovora. Stopil je v isti zadevi tudi v dogovor z g. dr. Žižkom, šefom min. trgovine, ki je obljubil pri prodaji Doma posredovanje diplomatskim potom. Šumska uprava v Kranjski Gori se je obrnila na podružnico z vprašanjem o prispevku za vzdrževanje ceste Kranjsko Gora—Vršič. Društvo v tako svrhu kajpada nima potrebnih ogromnih sredstev; tako cesto mora vzdrževati edino država, v katere področje tudi spada. — Nameravalo se je izvesti markacijo skozi Malo Pišnico — Sleme — Grlo — Planica. Nasprotovala pa sta i zakupnik lova, i Šumska uprava v Kr. Gori je bila proti temu. Zaprošeno posredovanje Osrednjega Odbora je ostalo brez uspeha; zato se je načrt opustil. — Glede pravil S. P. D., Osrednje društvo, zastopa podružnica stališče, da ne odgovarjajo današnjemu času;

zlasti bi občni zbor S. P. D naj tvorili delegati. — Vsled pičlih sredstev ni mogla razviti delavnosti, kakor bi bila želela. Vzdržavala je Kočo na Gozdu, financirala popravo potov in mostu pri Peričniku. Ta dela je vodil podr. odbor-
nik g. Čenčič. Ravnatelj cementne tovarne v Mojstrani g. Winzig je daroval in brezplačno dovozil za imenovani most potrebni cement; občni zbor mu izreka pristrčno zahvalo. — Popravili smo tudi Pišenski most v toliko, da je rabljiv. Prireditev izletov se vsled slabega vremena ni posrečila. — G. Fran Pintar, prokurist firme Zankl & Comp. in posestnik v Kranjski Gori, je na lastne stroške izvršil markacijo na Peč (nad Ratečami) in postavil na vrhu kaseto s knjigo. Za njegov požrtvovalni trud se mu občni zbor najiskrenejše zahvaljuje.

Tajnik (g. Černe) poroča, da je podružnica štela 152 rednih in 4 ustanovne člane, skupaj 156 članov. — Koča na Gozdu je imela 853 obiskovalcev.

Blagajnik (g. Čuk) poroča: podružnica je imela dohodkov Din 21.334.09, izdatkov Din 18.155.95, prebitka Din 3178.14. — Začetkom leta je znašal dolg v Kranjskogorski posojilnici Din 12.500.—, odplačalo se je Din 6000.— in obresti do 31. 12. 25. v znesku Din 920.—, tako da ima podružnica še Din 6500.— dolga.

Da so dohodki manjši nego v l. 1924, se razlaga iz zmanjšanja števila članov, ki je nastalo vsled povišane članarine, ter vsled manjšega obiska koč (l. 1925 : 853, l. 1924 : 979 oseb), povzročene zlasti po vremenskih neprilikah. Na predlog računskih pregledovalcev (gg. Kosmač in Košir) izreče občni zbor blagajniku absolutorijo.

Volitev novega odbora. V novi odbor se izvolijo, v smislu zastopstva za posamezne kraje: načelnikom g. Josip Lavtižar; v odbor: gg. naduč. Pečar (za Rateče), Andrej Černe (za Kr. Goro) Franc Čenčič in Tone Kovač (za Mojstrano). — Zaupniki: za Rateče g. Vinko Jalen, za Podkoren g. Peter Klofutar, za Dovje gdč. Zupanova. Za preglednika računov: gg. Franc Kosmač in Joža Košir iz Loga.

Slučajnosti. — Ugodilo se bo želji g. Čenčiča, da se naj vrši občni zbor, kakor je bilo svoječasno sklenjeno, vsako leto v drugi občini podružničnega okoliša. — G. naduč. Pečar omenja, naj se v interesu podružnice skuša od Osred. Odbora izposlovati dovoljenje, da se za domačine zniža članarina na prejšnji znesek Din 12.—; izstavile bi se jim izkaznice, ki bi bile veljavne le v podružničnem okolišu. Načelnik obljubi, da bo tozadevno posredoval. — Radi Koče na Gozdu se odbor pooblasti, da odda koč v oskrbo, ki se bo njemu zdela primerna.

Iz Maribora na Peco. — Mariborčanom najbližja visoka (t. j. nad 2000 m) gora je Peca, ob avstrijski meji. Od naše strani je bila doslej turistovsko še prav zapuščena. Letos o Veliki Noči pa so člani »Skute«, turistovskega kluba Mariborskih gimnazijcev (Štangl, Velker, Stupan), zaznamovali pot na Peco s Krakolinika. Priporoča se nastopni spored cele ture za planince, ki imajo malo časa: v soboto zvečer z vlakom iz Maribora do Prevalj; odtod peš (1/2 ure) na Poljano, kjer se prenoči (pri Hrastu). Zjutraj zgodaj naprej, tako da se pride ob 9. uri do Krakolinika pod Rižbergom ob 9. uri. Nato (do 12. ure) na vrh Pece. Za povratek je dovolj časa, da se doseže Maribor še istega večera.

Opozorilo: Ker je Rižberg že avstrijski, naj nihče ne prestopi meje brez legitimacije.

Smrtne nesreče v naših planinah. Na Binkoštno nedeljo, 23. maja, so se pripetile na istem mestu, to je tam, kjer se pot s Kalškega Grebena obrne proti Cojzovi koči (pod koto 1930), tri smrtne nesreče, ki so zadele dve družbi

izletnikov, prihajajočih s Krvavca in namenjenih na Kokrsko sedlo. — Prva družba je dospela na tisto mesto popoldne okrog 3. ure; na svežem snegu, pod katerim je ležala mokra, najbrže še obledenela plošča, je spodrsnilo gđe. Mariji Mancini, ki je ob padcu potegnila s seboj svojega zaročenca g. Rado Sopčiča, trgovskega sotrudnika. Na sicer ne posebno strmem, a opolzkem pobočju se nista mogla nikjer ustaviti, ampak sta padla čez prag nad Pasjo Glavo in sta obležala, drug ob drugem, mrtva pri zgornji poti, ki pelje iz Kokrske doline na sedlo k Cojzovi koči. Štiri ure pozneje je pri drugi družbi na prav istem mestu ravno tako spodrsnilo bančnemu uradniku Ivo Sterle-tu; priletel je tik ob prejšnja mrtveca, tudi sam mrtev. — S Cojzove koče so mogli posetniki opazovati i obe družbi i smrtne padce. Požrtvovalni planinci so spravili i družbi na varno i pone srečence v Kokrsko dolino, odkoder jih je pogrebni avto prepeljal v Ljubljano.

Dr. Gizela Tarczay: »U gorskoj tišini. Pjesme. Zagreb, 1926.« — S tem naslovom je izdala naša sotrudnica v ličnem sešitku 16 svojih pesmi, ki jih uvodoma posvečuje svojim tovarišem Sljemenašem, »Hrvatskom Turističkom Klubu Sljeme« v Zagrebu. Sama označuje pesmi kot prigodnice, nastale neposredno v carstvu planin, ko je v krogu svojih drugov naša planinka — pesnica, opojena od veličine in krasote mogočnega stvarstva, iskala v vezani obliki besed za svoja čustva in svoj zanos. In jih je našla. Ona gore in vsakršuo njih prikazen kar in le uživa in občuduje, je v — rekel bi — koprneči receptivnosti dovezetna za vsak njih pojav in odpira dušo vsakemu fenomenu, ker ga s svojim srčnim utripljajem sama oživlja. Prava ženska in prava planinka.

Kakor so jo prevzele narceise na Golici in je zrla s Krima na Kamniške ali ob hudi nevihti na Begunjščici utrgala planiko, tako tudi razmišlja o usodi Benetk, Trogira in o morju. Vse je čisto, bodro, mehko. Dr. J. T.

Naše slike. — Motiv iz Martuljka. Izmed mnogih lepih prizorov naših planin, ki brezdvomno napravijo trajen in veličasten vtis, je pogled na Martuljek iz prijazne vasice Gozd pri Kranjski Gori. Veličastnemu vencu divjih vrhov mogočno kraljuje visoka piramida Špika (2472 m), ki ga prinaša današnja slika.

R.

Vsebina: Prevec Slavko: Čez stene in grebene v Savinjskih planinah (str. 145). — Jos. Wester: Dr. Josip Ciril Oblak (str. 151). — Dr. H. Tuma: Slovenska imena v ladinskem in bavarskem narečju (str. 157). — K otiček: Naš prirodni park, Pavel Kunaver (str. 162). — **Obzor in društvene vesti:** Obmejni promet, občni zbor Radovljiške podružnice SPD (str. 164). Redni občni zbor Osrednjega društva SPD (str. 165). Občni zbor kranjskogorske podružnice SPD (str. 166). Iz Maribora na Peco, Smrtne nesreče v naših planinah (str. 167). — Dr. Gizela Tarczay »U gorskoj tišini« (str. 168). **Naše slike:** Dr. Josip Ciril Oblak (v tekstu str. 152). Motiv iz Martuljka (na prilogi).

»Planinski Vestnik« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40.— Din, za inozemstvo 60.— Din. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru S. P. D. v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani).

Motiv iz Martuljka

Fot. prof. Janko Ravnik